

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Breviarium benedictinum - Cod. Schwarzach 2

[Weissenburg], [zwischen Anfang des 14. Jahrh. und 1509]

Sequuntur capitula de evangelistis

[urn:nbn:de:bsz:31-183785](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-183785)

nobis debet esse sollemnitas factus
 res charissim. quoniam gratior eo
 rum qui presentem fecerunt sunt
 primapuz miz. Et agnoscit
 quoniam magis arctus. **M**ozum
 em filij no gratior carnis sed
 mutatoe virtutis facti sunt oes.
 qui postea usq ad mortem no
 fessi sunt dicit. hos obtulerunt
 populi gentium de qbus psalmus
 ante cantantur dicens. Affert
 te dno filios arctus. **Tu. R.**

Ecce ego mitto vos sicut oves
 in medio luporum dicit dominus
 estote ergo prudentes sicut ser-
 pentes & simplices sicut colubae

R. Dux lucem habetis cre-
 dite in lucem ut filij lucis sitis.

Hic puz tu dno ad
 confessionem sui noie hortaret no
 solus se pmi su victorie corona-
 tore. s. & certamis adiutorez.
 etiam in ipse & postea admo-
 nebat qm ad dicitur scripturaz
 postea relinquebat. **I**llo tpo
 aut exptas eos. **T**uz aut addu-
 cent eos ad pncipes & potes-
 tates nolite a pnce quid respon-
 deatis vel qd loqm. **N**o em
 vos estis q loqm. s. sps pncis vri
 q loqit i vobis. **Tu aut. R.**
Allie iugis sup vos dicit

dominus & dicitur a me qd mitis
 sur & humilis corde iugis em meu
 suau. Et onz meus leui. **R.**

Et dicitur rex regum amabo vris
 iugis. **M**editari debet
 & co fitezi prepit. **M**aluit em
 auferre suspitionez huanu et
 qd dare diuinaz. ut i semet
 ipis timidi & i deo esent auda-
 ces. **v**nde & i alio psalmo vox
 miz deo dicit. qsi ex parte hu-
 mane fragilitatis vrendo. **E**x-
 pe me de inimicis meis deo meo.
 & ab iugentibus i me libera
 me. **Tu. R.**

Dux sciretis
 an rex & p fides nolite cogitare.
 qno aut qd loqm dabit em vob
 in illa hora qd loqm. **R.** **N**o em
 vos estis q loqm s. sps pncis vri q
 loqit in vobis. **D**abit. **E**t pau-
 lo post de auxilio diuiso q fide no
 dicit. **F**ortis iudiez mea adrede
 iustodiaz. **S**up ceteras em i bas
 fidelituz n. no antiqz iustoz &
 pphetaz eminetes aptos suoz no-
 lens dno ostende dixit ad eos.
Bti oculi q vident q nos vident
 & aures q audunt q nos audunt.
Multi em pphete & iusti volu-
 erunt videre q vos vident & no
 vident & audire que auditio
 & no audierunt. **Tu. R. um**

In oēs terraz exiit song eozuz
Et in fines orbis terre verba eoz
Ps 19 Non sūt loqle neq sermo o
re no audiat voces eoz. Et in fi.
Dedisti hereditatez **Imo no an**
tmetibz nomie tuuz dne **Ps 65**
quibz deq de piaz **an** Annūtia
uerit opa dei et facta eig mel
lexent **Ps** Exultabz dñg orozā
Beati quos elegisti dne habita
bit in aris tuis **Ps** Te deret
an Exultabunt iozna iusti alla
Ps Confitebim **an** Lux orta
ē iustis alla zentis tōde letina al.
Ps Dñg regit ex **In xl an**
Qui diligitis domz letamz in dño
Et gūtemz memorie sūctatis eius
Ps **an** Custodiebant testio
na eig z precepta eig alla **Ps**
Dñg regit vasa **versus**
Construes eos p ricipes sup oēs
terraz **Ps** Moxer erit no turb
Item alibi **lto** quita
iaz moq no diraz uos seruos qz
seruuz nescit qd faciat dñg eig
Vos aut dixi amicos qz omni
queriqz audiuī a pte meo no
ta sen vobis Idem aut itez in
alio loco **Luc** uicuz alligauit
utitio sup terraz erit alliga
ta z in celo z queriqz solue
rit sup terraz erit soluta z

in celo **Lu 12** Vidi totūtos
viros habentes splendidas ve
stes et angelz domi lotuz ē ad me
ditens isti sunt vni sūi facti a
mia dei **Ps 19** Vidi angz dei
volantez p mediuz celi vore nū
clamantez z dicentez **Ps 140**
Item alibi **lto** nūi per
quid sibi z foris suis pūi
sz religisse oia z sequi z deq
toraz **Rndit dñg dñm** Am
dico vobis qz vos qz serui est
me in regnate nūz sedetis
silia hōis in sede maiestatis
sue sedebitis et sup sedes du
oderim iudicantes duoderiz
tribz **Ps** Isti sūt lux mdi
qz p ipsos hūmez fidei z xe
sientie pmi dñg hūit mō
tūdit z a ptoz tenebris
Ps z plos erit **Lu 11**
Isti sūt triumphatores **Ps**
z amnū dei qz tenet vīsa pa
apuz meruerit pma eterna
modo coronat z amipuit pal
maz **Ps** Isti sūt qz venerit ex
nūz rābulatoz z lauerit solas
z suas z sanguie agm **Modo**
Isti sūt sal terre qz p eos
terrigene totūmētuz sapoz
vite etēne preperit ut restā
peret cāno la sūniaz et a

putredie peccatorum & vitiorum
 omnibus secularentibus. Isti
 sunt lapides preciosi quos in fun-
 damento celestis edificii posi-
 tos iohannes in apocalypsi
 sua describit: et edificatio eorum
 ecclesie fundamenta locavit.
Isti sunt qui viventes in
 carne plantati fuerunt ecclesie, san-
 ctissime suo non sunt de terra terrena
 eorum separata quia merito sunt in
 rebus autem spiritus totales. **109** In o-
 cibus terrarum exiit sonus eorum et sine
 oibus terre. **108** **109** **110**
Quod et paulus ait. Vos estis
 civitas sacerdotum & domestici dei
 super edificati super fundamen-
 tum apostolorum & prophetarum. Isti
 sunt divites potestatis hereditatis non
 terre que de celo descendit: quia
 per ipsos ianuam fidei aperitur
 in terram & in civitates sacerdotum
 amoverantur sumus. Hec ego scri-
 psit deus. **111** **112** **113** **114** **115** **116** **117** **118** **119** **120**
 populi nos docuerunt: stude-
 amus facti imitari illi iusserunt.
Constituens eos pauperes.
 super oculos terrarum medos erunt non
 nimis tui domine in prope me est
 nece. **121** **122** **123** **124** **125** **126** **127** **128** **129** **130**
Isti sunt viri sancti et a
 dammis dei quorum doctrina ful-

get ecclesia. **Can.** Vos sciti domini
109 **110** **111** **112** **113** **114** **115** **116** **117** **118** **119** **120**
In **121** **122** **123** **124** **125** **126** **127** **128** **129** **130**
 illo tpe. **131** **132** **133** **134** **135** **136** **137** **138** **139** **140**
Hoc est preceptum meum: ut
 diligatis invicem sicut dilexi
 vos. **141** **142** **143** **144** **145** **146** **147** **148** **149** **150**
Quod et cuncta sara elo-
 quia dominus plena
 sunt preceptis: quod ad de dilec-
 tione quasi de simplici materia
 totum dicitur: hoc est preceptum
 meum ut diligatis invicem: in
 quod de mandatum de dilectione
 est. **151** **152** **153** **154** **155** **156** **157** **158** **159** **160**
Isti sunt viri sancti quos elegit
 dominus in caritate non ficta et
 dedit illis gloriam sempiternam
 quorum doctrina fulget ecclesia ut sol
 et luna. **161** **162** **163** **164** **165** **166** **167** **168** **169** **170**
Sancti per fidei vic-
 tunc regna operati sunt iustitiam.
171 **172** **173** **174** **175** **176** **177** **178** **179** **180**
Ut enim multi arborum ra-
 m ex una radice procedunt
 sic multe virtutes ex una ver-
 tate gerunt: non quod aliud viri-
 ditatis tamquam boni operis: si non
 manum in radice caritatis pre-
 cepta sunt dominica et multa sunt
 et virtus: multa per divinam caritatem

opis vni tradite dilectiois.
Nimmo honori sunt amici
tui deo nimis q̄fortis ē p̄ri
pari eoz. **M** in oez teoz. **N**immo
Qualis aut̄ ista dilectio
sit tenenda: ipse t̄minat. q̄
t̄ plerisq̄ scriptur̄e sue s̄m̄.
z amicos iubet diligere in se. z
inimicos diligere p̄ se. Ille
em̄ nō acit̄ caritatis h̄z: q̄ z a
micuz diligit in deo. z inimi
cuz diligit p̄ se. Nā s̄m̄
nōnulli q̄ diligit p̄ se. si
p̄ se affectuz cogitōis z carnis.
q̄q̄ in t̄ hac dilectione carna ē
loga nō q̄ditur. **Au. s̄m̄.** Non
sunt loq̄le neq̄ sermōes q̄m̄ nō
audiant voces eoz. t̄ oez te am
exiunt s̄m̄ eoz. z in s̄m̄ orbis
terra v̄ba eoz. **N**immo honori
sunt amici tui deo nimis q̄fortis
ē p̄ri par̄ eoz. **M** in oez. **It̄o.**
Sed aliud ē ad sp̄ite ip̄dit
nat̄e: aliud q̄d̄ p̄ceptis d̄m̄s
ex caritate debet obedientie.
h̄y inimiz̄ z p̄xiz diligit. z
in illa sublimia dilectio m̄s
p̄mia nō assequit̄: az amore
s̄m̄ nō sp̄it̄ h̄ r̄nalit̄ ip̄en
dit. p̄m̄de t̄i d̄m̄s dicit̄ h̄
ē p̄ceptuz meuz ut diligatis v̄bi
rez. p̄xiz addidit s̄m̄ dilectiois.

ac si apte dicat. Ad hoc ama
te: ad q̄d̄ amati vos. **Au. s̄m̄.**
Fuerunt s̄m̄ azela an̄ dom̄z et
ab̄ v̄v̄ez nō s̄m̄ se pari talienz
am̄ biberunt z amici dei facti s̄m̄.
Sed tradiderunt roya sua p̄
deuz ad supplicia ideo coronant̄
z amput̄ palmar̄. Galienz.
Aliud euāgelii s̄m̄.
In illo tpe Joann̄ez
dixit. Qd̄ id̄ s̄m̄. Her
mado vobis: ut diligatis in
v̄v̄ez. Si mudo vos odit: s̄m̄
te q̄ me p̄v̄v̄ez vobis odio ha
bit̄. Et reliq̄. **Om̄elia Au.**
Her mado vobis gusti
et diligatis in v̄v̄ez: ac p̄
intelligere debem̄. h̄m̄ ē
fructuz n̄z de q̄ aut̄ q̄o vos
elegi. ut eatis z fructuz affe
ratis z fructuz v̄ maneat.
Et q̄ adiuxit. ut q̄d̄m̄ p̄
neratis p̄v̄ez t̄ noie meo det
vobis. **S**unt v̄v̄ez dabit
nobis si diligam̄ v̄v̄ez: t̄
z hoc ip̄z ip̄se dedit nobis
q̄ nos elegit nō h̄m̄s fuit.
Fuit q̄ nō euz nos elegerat.
z posuit nos. ut fructuz affe
ram̄. hoc ē in v̄v̄ez diligen
t̄: que fructuz s̄m̄ illo af
ferre nō possum̄. s̄m̄ palm̄

tes fare sine vite nichil pos-
 sit. **Q**uoniam caritas est fructus
 spiritus: quia definit a parte de corde
 de puro et operatione bona et
 fide non fita. hanc diligimus
 in vobis: hanc diligimus deus:
 Neque enim vera dilectione di-
 ligere debemus inuicem. nisi dilige-
 res deus. Diligit enim vnguis
 quod proximus suus tanquam seipsum:
 sed diligit deus. Nam si deus
 non diligit: seipsum non diligit.

In his autem caritatis duo
 sunt precepta: tota lex pendet
 et propheta. hic est fructus spiritus
 sancti itaque nobis mandans:
 hoc mandatum magis vobis ut
 diligatis inuicem: atque ait
 Si mandatum vobis odium: factore
 quod me periret vobis odio habu-
 it: cur si se membrum super
 verticem extollit. Recusatio
 est in corde: si non vis odium
 mandatum sustineat in corde.

Mandatum laus. **Antiphona**
 Non est peccatum meum
 et diligam inuicem si
 cur dilexi vos. **Psalmus** Dominus
 Maiorem caritatem nemo habet
 ut caritas suam ponat quis pro ami-
 cis suis. **Antiphona** Vos amici mei
 estis si feceritis que precepit vo-

bis dicit dominus. **Antiphona** Non enim
 vos estis qui loquimini sed spiritus patris
 qui loquitur in vobis dicit dominus.

In patientia vestra possidebitis. **Antiphona**
 amas vestras. **Responsorius**

Nimis honorati sunt amici tui
 deus. **Psalmus** Nimis quod fortis est
 principatus eorum. **Antiphona** **Psalmus**
 Annuntiauerunt opera dei. Et facta
 eius intellexerunt. **Psalmus** Exultet
 relictus. **In euangelio** **Antiphona** **Psalmus**
 Cur steteris
 rex antequam reges et fides nolite
 premeditari quia respodentis da-
 bitur enim vobis in illa hora quid
 loquimini. **Ad hanc laudem**

Iuravit **Ad vespertinam**
 dominus et non penitebit eorum tu
 es sacerdos in eternum. **Psalmus**

Dicit dominus **Antiphona** Colloret
 eius dominus cum principibus populi
 sui. **Psalmus** Laudate pueri. **Antiphona**

Dirupisti domine omnia mea in
 sacrificio hostiarum laudibus **Psalmus**
 Crebidi. **Antiphona** Confortatus est
 principatus eorum et honorati sunt
 amici tui deus. **Psalmus** Domine pro-
 basti. **Antiphona** Constitues eos prin-
 cipes super omnes terras. **Antiphona** **Psalmus**
 Meo res erunt nonis tui domine. **Psalmus**

Nimis honorati estis. **In euangelio** **Antiphona**
Beati certis tunc vos odesse
 homines et tunc separaverunt vos

et exprobrauerunt et eiecerunt nos
mez vestruz tanq̄ maluz ppter
filiuz hois gaudere et exultare
ete emz merces v̄ra multa e
in celis **Alia matutina laus**
Uestru capilli capitis qm̄
oēs numerati sūt nolite time
re multis passeribz meliores
estis vos **an̄** Vos aut̄ dixi
amicos qz oia q̄cuqz audiu
a p̄re meo nota sūt vobis al
telius **an̄** Nolite timere eoz q
coroz occidit atqz aut̄ no pos
sūt occidere dicit dominus **an̄**
Beatu mudo corde qm̄ ip̄i deuz
videbūt **an̄** Beati q̄ p̄seruoz
pacit̄ p̄p̄ iusticiuz **in enā**
Eradent em̄ vos i oculis **an̄**
et in synagoga suis flagellabūt
vos et an̄ reges et p̄fides dicent̄
p̄p̄ me in testimoniuuz v̄s et ge
nibz **Alia an̄ ex euāgelio**
Isti viuentes in carne planta
suerūt eade suaz sanguisuo no
sūt de terra corpa eoz separata
quozuz meris sūt in celis amē
fidez coequales **Alia matu**
Nolite timere **an̄**
luzuz meuz sup̄ vos qz m̄tis
suz et humilia corde **An̄ ma**
luzuz em̄ meuz suauē ē et om̄
meuz lenē dicit dominus **an̄**

Panete in dilectione mea sicut
dilexi vos dicit dominus **an̄ ma**
Vos estis lux huius mundi qui
in paciencia v̄ra posidēbūt a
mas v̄ras **an̄** **D**ico aut̄ vo
bis amias meis ne timeam
is ab his qui vos p̄sequūtur
Non vos me elegistis **in enā**
Sed ego elegi vos et posui **an̄**
vos ut eatis et fructuz affera
tis et fructuz v̄r̄ maneat **Alia**
Isti sūt et triumphatores **an̄**
Ite amici dei q̄ q̄te **ex enā**
netes iusti p̄m̄cipuz merue
rūt p̄ma eterna modo coro
natur et accipiūt palmaz
In 79 letibz in 10 v̄s p̄ 79
In oēs terras exiūt sonz eoz **79**
Et i fines orbis v̄s v̄s eoz
79 **Exultet in enā** **E**te
ego mitto **in enā** **R**eges ap̄t̄z
79 **Et q̄ne ad nōs de se 79**
Ete ego mitto **79** **L**ollite in
guz **79** **D**uz steterunt **ad lau**
79 **L**ollite iuguz ai religo
79 **E**stote fortes in bello **79**
79 **E**t p̄p̄te ruz aiuz serpente et
arti p̄cienoz regnuz ezeuz al
ad p̄maz si voenit i sabaz 79
Celi enaraz 79 **Si in alio die**
ad 79 **B**ti m̄do corde **79** **ad 79**
Bti pacifia b̄i m̄do corde qm̄

ip̄i deuz videbit **ad viā**
Manet in dilectōe **ad s̄ an̄**
Dico autē vobis: **llll**

Sequitur capitula de pluribz
mirabilibz: Capltij

Sicut qm̄ diligēt
tibus deuz oīa cooperant in
bonū hys qui secūduz
positūz vocati sunt sc̄i dō.

An̄ti p̄ fidez vicerūt
regna. opati sunt iustitiaz
adepti sunt remissionē
m̄tō ihesu dno nro. **Do:**

An̄ti ludibria **ca 3**
z verbera expecti in super
z vincula z carceres. lapi
dati sunt. ferti sūt in cari
sione gladij mortui sūt:

z h̄y omes testimonio fide
i pbati inbenti sūt: in t̄no
ihesu dno nro. **Do: Capltz**

Qui timent dominū
custodiūt mādata illius:
z patientiam habebūt

Qui ad inspectionē illius:
Qui ad inspectionē illius:
Qui ad inspectionē illius:
p̄ie viuere in t̄no ihu:
p̄seruacionē patiunt. **Do:**

In bonis iustoru **ca 3**
exaltabit ciuitas. z in p̄
ditione impiorū erit lauda
tio: in benedictione iustoru

exaltabitur ciuitas: **Deo:**
Iusti impetiu **ca 3**

viuent. z apud domū est
merces eoz: z rogatio eo
ruz apud altissimūz Deo:

Iustoz ame **Capltm**
in manu dei sūt: z nō t̄pēt

illos t̄pētūz mortis: iust
sūt oculis insipientūz mori:
z estimata est afflictio exi
illoru: z qd a nobis ē iter
exterminij: illi autēz sunt
in pace. **Do: Capltuz**

Expectatio iustoz le
tina: spes autē impiorū
peribit: fortitudo simpli
via dñi: z pauor h̄is qui
operant in aliu deo: **ca 3**

Redder deus mercedem
laborūz sc̄oz suoz: z deduz
illos in via mirabili: z fu
it illis in velamēto diei et
in luce stellaz nocte. **Deo: z**

Qui timet deuz **Ca m**
nō erunt incredibiles verbo
illius: et qui diligit eū con
seruabit viāz illius. **Deo: s**

Qui timet dñz **Ca v**
ingrent que beneplacita sūt
illi: z qui diligit eūz imple
bit legē ipsius. **Deo: ca m**

Eulgebunt iusti z t̄p